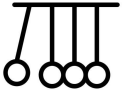

TURKEY'S UNHEARD VOICES

John Locke'un Gözünden Modern Demokrasi ve Toplum Sözleşmesinin Sınırları

POLITICS

DENİZ TAMER

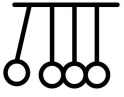
Abstrakt

Bu makale, John Locke'un Hükümetin Doğası Üzerine Giriş adlı eserinde geliştirdiği devletin meşruiyeti ve hükümetin halk üzerindeki yetkilerinin haklılığına dair düşüncelerini incelemektedir. Locke, devletin halkın rızasına dayalı olması gerektiğini savunarak, hükümetin temel amacının bireylerin yaşam, özgürlük ve mülk haklarını korumak olduğunu vurgular. Bu perspektiften, hükümetin halkın haklarını ihlal etmesi durumunda devrilebileceği fikri ortaya çıkar. Makale, Locke'un toplumsal sözleşme teorisinin modern liberal düşünceye katkılarını değerlendirirken, teorisinin günümüz demokratik sistemleri ile olan uyumunu sorgular. Ayrıca, Locke'un fikirlerinin, toplumsal eşitsizlik ve adaletsizlik gibi sorunlar karşısında uygulamada ne kadar geçerli olabileceği tartışılmaktadır. Bu çerçevede, Locke'un ideal devlet anlayışının günümüz gerçekliklerinde uygulanabilirliğinin sınırlı olduğu sonucuna varılmaktadır.

Hükümet Doğası Üzerine Giriş

John Locke, Hükümetin Doğası Üzerine Giriş adlı eserinde devletin yasal duruşunu ve halk üzerindeki hükümet yetkilerinin haklı olup olmadığına dair ana soruları araştırır. Locke burada, "Devletin meşruiyeti neye dayanır ve bir hükümetin halk üzerindeki yetkileri nasıl haklı çıkarılabilir?" sorusunu ele alır. Locke, modern liberal düşünceyi şekillendiren önemli bir filozoftur ve bu doğrultuda devlete dair görüşlerini bu soruya verdiği yanıtlar etrafında şekillendirir. Locke, devletin yalnızca halkın isteğine yada kamuoyunun kararına dayanabileceğini ve insanların doğal haklarının korunması gerektiğini vurgular. Locke'a göre, hükümet, insanların yaşam, özgürlük ve mülk haklarını korumak için vardır, yönetmek için değil.

Bu eserde kendi çatışmalarına çok net bir şekilde karşılık gösterir. Kendisi, halkın hükümet üzerindeki önemini anlatmanın yanı sıra, eser boyunca halkın rızasının önemini ve bununla gelen düzenin katkısını açıklar. Locke, hükümetin temel amacının, bireylerin haklarını, özellikle yaşam, özgürlük ve mülkiyet haklarını korumak olduğunu savunur. Bu

doğrultuda, halk hükümetin bu amaca ulaşamaması veya haklarını ihlal etmesi durumunda onu devirme hakkına sahip olduğunu vurgular. Locke, "Hükümet, bireylerin doğal haklarını korumak için kurulmuş bir sözleşmedir ve bu sözleşmeye dayanarak hükümetin yetkileri, halkın rızasına bağlıdır" diye yanıtlar. Bu yanıt, hükümetin halk tarafından onaylanmasını ve devletin işlevselliğini açıkça ortaya koyar.

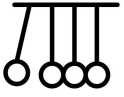
Locke'un Argümanları

Locke akıl yürütmelerini mantıklı bir şekilde düzenlemiş ve güçlü bir felsefi temele dayandırmıştır. Locke'un ilk tezi insanların doğuştan özgür ve eşit olduğunu söyler. Bireylerin temel haklarının olmadığı bir dünyada devletin doğru dürüst işlemediğini ve direk olarak özgürlük ve eşitlik haklarını ihlal ettiğini açıklar. Bu hakları güvence altına almak için bir toplumsal anlaşma yapılması gerektiğini iddia eder. Bireylerin güvenliğini ve haklarını korumak için bu sözleşme bir hükümet kurmayı zorunlu kılar. Hükümetin amacı bu hakları korumak olduğundan, halkın hükümete anlayış ve destek göstermesi gerektiğini dile getirir. Bu fikirler, hükümetin hak rızasına dayandığını ve hükümetin halkın haklarını korumak için var olması gerektiğini gösterir. Halkın hakları ve devletin amacı Locke'un akıl yürütme sürecini şekillendirir.

Kafa Kurcalayan Sorular

Metni analiz ettikten sonra, Locke'un verdiği bazı cevaplar akıllara takılabilir. Bunlar arasında:

1. Her zaman toplum sözleşmesinin adil bir şekilde işleyeceği beklenebilir mi? Yoksa bazı durumlarda bu sözleşme hatalı olabilir mi?
2. Doğal haklar nereden gelir ve kim tarafından belirlenir?
3. Bir hükümet halkın güvenini ve rızasını kaybettikten sonra tekrar inşa edip kamuoyuna sadık kalabilir mi?
4. Günümüz demokratik sistemlerinde, hükümetin meşruiyetinin halkın rızasına dayanması her zaman mümkün müdür?

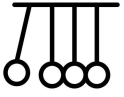

Farklı Perspektifler

Tıpkı Locke gibi devlet üzerine denemeler yazan Thomas Hobbes, Jean Jacques Rousseau ve Karl Marx gibi filozoflar Locke'un birçok sorusuna cevap vermiştir. Locke'a karşıt görüş olarak, Hobbes, devletin tamamen otoriteye dayanması gerektiğini savunur. Leviathan'da, (Hobbes'ın Bir Din ve Dünya Devletinin İçeriği hakkındaki kitabı) insanların doğası gereği bencil ve kaotik olmalarından dolayı toplumun düzenini korumak için güçlü bir hükümete ihtiyaç duyulduğunu söylemektedir. Hobbes'a göre, halk toplum sözleşmesiyle tüm özgürlüklerini vererek mutlak otoriteyi kabul eder. Rousseau daha çok bu bakış açısında Locke'a benzemektedir. *Toplum Sözleşmesi* adlı eserinde, devletin halkın genel iradesine dayalı olması gerektiğini vurgular. Rousseau'ya göre, halkın ortak iradesini toplumun yönetmesi gerekir. Rousseau, bireylerin eşitliğini merceğe alır ve devletin sadece halkın yararına hareket etmesi gerektiğini söyler. Marx ise 20. Yüzyıl bakış açısıyla, devletin sınıf çatışmalarının bir sonucu olduğunu ve egemen sınıfın çıkarlarını savunan bir sistem olarak işlediğini savunur. Onun görüşüne göre, sınıf ilişkileri ve ekonomik yapı devletin düzenini belirler. Marx, devletin amacının halkın egemenliğini korumak yerine, belirli sınıfların çıkarlarını korumak olduğunu destekler.

Locke'un Düşüncelerinin Uygulanabilirliği

John Locke'un *Hükümetin Doğası Üzerine Giriş* adlı eserinde geliştirdiği düşünceler, modern liberalizmin temel taşlarını oluşturur ve halk egemenliği fikrinin altını çizer. Locke, devleti halkın rızasına dayandırarak, bireylerin yaşam, özgürlük ve mülk haklarını korumanın hükümetin birincil temel amacı olması gerektiğini öne sürer. Bu fikir, hükümetin meşruiyetini halkın onayı ve rızasıyla temellendirirken, hükümetin hakları korumaması durumunda halkın onu devirebileceği fikrini sunar. Locke'un fikirleri, özellikle bireysel hakların korunması için güçlü bir temel oluşturur. Ancak, maalesef modern toplumların devlet sistemlerini ve Kapitalizmin öne sürdüğü ekonomik yasaları göz önüne aldığımızda, Locke'un teorilerinin realiteden ve ideadan oldukça uzak olduğu kanısına varabiliriz. Her ne kadar sistematik ve güzel ayarlanmış olsa da, Hobbes'un dediği gibi insanoğlunun açgözlü ve bencil bir yaratık olması sebebiyle hayata geçirilmesi oldukça zorlaşır. Aynı zamanda, Locke'un devletin halkın rızasına dayalı olması gerektiği düşüncesi, demokratik sistemlerde önemli bir yer tutar.

Ancak, tıpkı diğer teorileri gibi, günümüz demokrasilerinin temelinde ne kadar adaletsiz olduğu gerekçesiyle aynı merceğe alamayız. Günümüz demokratik sistemlerinde, hükümetler her ne kadar kamuoyuna uyum sağlamaya çalışsalar da, çoğu zaman halkın rızası olmadan, hegemonyanın etkisiyle, hükümetler farklı siyasi çıkarlar ve kararlara tabi tutulmaktadır. Bu durum, Locke'un ideal devleti ve halk egemenliği fikrinin sınırlı bir şekilde uygulanabileceğini gösterir.

Günümüz Toplumumuzda Uygulanabilir mi?

Locke'un *Toplumsal Sözleşme* teorisi, halkın isteğine dayalı bir hükümet anlayışına önemli bir katkıda bulunsa da, bu sözleşmenin her zaman adil bir şekilde işleyeceği beklenebilir mi! Spesifik olarak, toplumsal sözleşme, toplumun her bir bireyine eşit uygulanmakta mıdır? Locke'un toplum sözleşmesi fikri, bireysel özgürlüklerin korunması için geliştirilmiş olsa da, sözleşmenin işleyişi bazen toplumsal eşitsizliği ve adaletsizliği arttırabilir. Böylece doğal hakların temelini güçlendirmek yerine zayıflatabilir. Locke, insanların doğası gereği sahip oldukları doğal hakları savunsa da, bu hakların kaynağı ve kim tarafından belirlenip korunduğunu belirlemez. Locke'un bu noktadaki teorisi, özgürlüklerin doğal haklar olarak kabul edilmesine dayanmaktadır. Bununla birlikte, bu hakların korunması için somut bir yasal çerçeve oluşturulması gerekir, aynı zamanda bu hakların korunup korunmayacağı ve bu çerçevenin tam olarak nasıl işleyeceği de tartışmaya açıktır.

Özet

Özetle, Locke'un öne sürdüğü birçok fikir ve politik çerçeve zamanında uygulanabilirliği olmasına rağmen günümüz dünyasının gerçeklerinde öne sürülmesi gerçekçi değildir. Genel bakış açısıyla değerlendirildiğinde ve Platon'un Formlar dünyasını şu anki modern toplum olarak ele aldığımızda, Locke'un hayal ettiği sistemi de İdealar olarak ifade edebiliriz. Bu doğrultuda, Locke'un politikaları dünyayı ciddi bir açıdan geliştirmeyi hedeflese de, insan iradesi sebebiyle uygulanabilirliği imkansızlığa yakındır.